

**Breheimen
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Skjåk utmarkssenter (v/Skjåk
Almenning), 2690 Skjåk og
Luster kommune,
Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 10
sfinpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/breheimen>

Ola Moen
Lundadalsvegen 219
2690 SKJÅK

Saksbehandlar Stein Magne Grevrusten

Vår ref. 2019/8570-15 432.3

Dykkar ref.

Dato 07.04.2022

Vedtak Breheimen NP - 2022 - Ny behandling av utsett sak frå 2019 (saksnr: 2019/8570-6) - Opprusting av solsidevegen Heimsetra - Grotåe i Lundadalen - Eigarlaget Heimraster v/ Ola Moen

Viser til søknad om oppføring av bru/klopp over Grotåe og Dalåe i Lundadalen i Breheimen nasjonalpark. Breheimen nasjonalparkstyre har gjort følgende vedtak i saka:

Breheimen nasjonalparkstyre har i styremøte den 18.03.2022 gjeve Ola Moen avslag på søknaden om bygging av bru / klopp over Grotåe og Dalåe i Lundadalen i Breheimen nasjonalpark.

I avslaget legg nasjonalparkstyret vekt på følgende moment:

- *NVE sin uttale og vurdering av tiltaket der dei bl.a. skriv: Det er store faglige usikkerheter knyttet til den vassdragstekniske utformingen....*
- *Det er planlagt å gjennomføre noko motorisert ferdsel på barmark langs ein trase som er vurdert som sårbar for denne type ferdsel. Det er ikkje synleggjort korleis resten av den motorisert ferdselen skal skje i samband med tiltaket.*
- *Det er planlagt uttak av sand i nasjonalparken til støyping av brufundament.*
- *Det er stor usikkerheit om kva slags påverknad tiltaket vil få for naturgrunnet slik tiltaket er framstilt.*
- *Det er allereie ein etablert stig med bruer som kan tene dette formålet her frå før.*

Med bakgrunn i dette blir det vurdert at tiltaket vil kunne påverke verneverdiane og verneformålet på ein negativ måte. Nasjonalparkstyret legg til grunn føre-var-prinsippet i saka og avslaget er gjeven med heimel i § 3 pkt. 1.1 i verneforskrifta for Breheimen nasjonalpark.

Nasjonalpark	Breheimen
Naturreservat	Høyrokampen
Landskapsvernområde	Strynefjellet, Mysabytta, Høydalen, Mørkridsdalen, Vigdalen

Nasjonalparkstyret ønskjer å bistå beitenæringa med tiltak langs den eksisterande stigen slik at det blir betre å drive beitedyr innover Lundadalen. Nasjonalparkstyret vil bidra med arbeidskraft og midlar til gjennomføring av dei tiltaka som er skissert i vedlegget til saka. Tiltaka skal skje i samråd med dei som har beitedyr i området i dag slik at ein kjem fram til gode løysningar. Dette forutsett at beitebrukarar og grunneigarar ønskjer dette.

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av ein part eller andre med rettsleg klageinteresse, jf. forvaltningslova § 28. Frist for klage er tre veker frå vedtaket er motteke. Ei eventuell klage stilast til Miljødirektoratet, men sendast til Breheimen nasjonalparkstyre.

Det vises elles til vedlagt saksutgreiing og protokoll.

Med helsing

Stein Magne Grevrusten
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Kopi blir sendt til:

- Statsforvalteren i Innlandet
- Skjåk kommune
- Statens naturoppsyn Breheimen v/ Øyvind Angard
- Miljødirektoratet

Arkivsaknummer: 2019/8570-13

Saksbehandlar: Stein Magne Grevrusten

Dato: 08.03.2022

Utval	Utvalssak	Møtedato
Breheimen nasjonalparkstyre	5/22	18.03.2022

Breheimen NP - 2022 - Ny behandling av utsett sak frå 2019 (saksnr: 2019/8570-6) - Opprusting av solsidevegen Heimsetra - Grotåe i Lundadalen - Eigarlaget Heimraster v/ Ola Moen

Innstilling frå forvaltar

Breheimen nasjonalparkstyre har i styremøte den 18.03.2022 gjeve Ola Moen avslag på søknaden om bygging av bru / klopp over Grotåe og Dalåe i Lundadalen i Breheimen nasjonalpark.

Nasjonalparkstyret har lagt til grunn *føre-var-prinsippet* i saka og avslaget er gjeven med heimel i § 3 pkt. 1.1 i verneforskrifta for Breheimen nasjonalpark. Bakgrunnen til avslaget er at det er stor usikkerheit om kva slags påverknad tiltaket vil få og at det allereie er ein etablert stig med bruer som kan tene dette formålet her frå før. Tiltaket vil kunne påverke verneverdiane og verneformålet på ein negativ måte.

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av ein part eller andre med rettsleg klageinteresse, jf. forvaltningslova § 28. Frist for klage er tre veker frå vedtaket er motteke. Ei eventuell klage stilast til Miljødirektoratet, men sendast til Breheimen nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Breheimen nasjonalparkstyre - 18.03.2022

Orientering om saka av forvaltar.

Nasjonalparkstyret har forståing for at tiltaket er ønskjeleg, og vil legge til rette for at det framleis kjem dyr på beite i Lundadalen. Det er likevel fleire spørsmål om korleis tiltaket skal gjennomførast, om det er tilstrekkeleg dimensjonert for framtidige flaumar og kor store inngrep tiltaket vil føre til.

Styret meiner NVE sine merknader i uttala må vegast tungt.

Styret ønskjer ikkje at det skal etablerast ein anleggsveg fram til elvekryssingane. Den ulovleg etablerte vegen er delvis attgrodd og er mange stader meir som ein sti å rekne. For å

få fram maskiner til elvekryssingane må det fleire stader gjerast relativt store inngrep som vil vere synlege i lang tid framover. Behovet for motorferdsel i samband med tiltaket er ikkje synleggjort tilstrekkeleg.

Nasjonalparkstyret ønskjer å bidra til at gardbrukarane fortsatt kan få beitedyr trygt fram til Lundadalen. Difor ønskjer styret å sjå vidare på dei føreslegne tiltaka som er skissert langs eksisterande sti i Lundadalen. Det er ein føresetnad at grunneigar er viljug til å tillata at det blir gjort tiltak slik at stigen kan fungere betre for dei som har beitedyr i Lundadalen. I vedlegg til saka er det skissert 6 punkt og strekningar der ein kan utbetre dagens sti for å gjere denne betre for beitebrukarane. Det er viktig at det er ein god dialog med dei som faktisk har beitedyr i Lundadalen om desse tiltaka. Desse tiltaka vil også nasjonalparkstyret ta kostnaden med dersom styret får løyvingar til dette.

Vedtak

Breheimen nasjonalparkstyre har i styremøte den 18.03.2022 gjeve Ola Moen avslag på søknaden om bygging av bru / klopp over Grotåe og Dalåe i Lundadalen i Breheimen nasjonalpark.

I avslaget legg nasjonalparkstyret vekt på følgande moment:

- NVE sin uttale og vurdering av tiltaket der dei bl.a. skriv: *Det er store faglige usikkerheter knyttet til den vassdragstekniske utformingen....*
- Det er planlagt å gjennomføre noko motorisert ferdsel på barmark langs ein trase som er vurdert som sårbar for denne type ferdsel. Det er ikkje synleggjort korleis resten av den motorisert ferdselen skal skje i samband med tiltaket.
- Det er planlagt uttak av sand i nasjonalparken til støyping av brufundament.
- Det er stor usikkerheit om kva slags påverknad tiltaket vil få for naturgrunnlaget slik tiltaket er framstilt.
- Det er allereie ein etablert stig med bruer som kan tene dette formålet her frå før.

Med bakgrunn i dette blir det vurdert at tiltaket vil kunne påverke verneverdiane og verneformålet på ein negativ måte. Nasjonalparkstyret legg til grunn føre-var-prinsippet i saka og avslaget er gjeven med heimel i § 3 pkt. 1.1 i verneforskrifta for Breheimen nasjonalpark.

Nasjonalparkstyret ønskjer å bistå beitenæringa med tiltak langs den eksisterande stigen slik at det blir betre å drive beitedyr innover Lundadalen. Nasjonalparkstyret vil bidra med arbeidskraft og midlar til gjennomføring av dei tiltaka som er skissert i vedlegget til saka. Tiltaka skal skje i samråd med dei som har beitedyr i området i dag slik at ein kjem fram til gode løysningar. Dette forutsett at beitebrukarar og grunneigarar ønskjer dette.

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av ein part eller andre med rettsleg klageinteresse, jf. forvaltningslova § 28. Frist for klage er tre veker frå vedtaket er motteke. Ei eventuell klage stilast til Miljødirektoratet, men sendast til Breheimen nasjonalparkstyre.

Dokument i saka

1. Uttale frå NVE, datert 01.02.2022.
2. Tilleggsopplysningar til den reviderte søknaden, datert den 17.11.2021.
3. Revidert søknad frå Ola Moen, datert 14.05.2021.
4. Liste over føreslegne tiltak langs eksisterande stig på sørsida av dalen, datert 10.06.2021.
5. Behandling av søknad i nasjonalparkstyret på styremøte den 12.12.2019. Sak utsett i påvente av fleire opplysningar (saksnr. 2019/8570-6).
6. Uttale frå landbrukskontoret i Skjåk kommune datert 09.07.2019, motteke 28.10.2019.
7. Søknad om opprusting av veg og bygging av bru solsida Lundadalen frå Ola Moen på vegne av eigarlaget Heimraster, datert 14.10.2019.

Saksopplysningar

Tidlegare behandling av saka

Denne saka starta i 2019 der Breheimen nasjonalparkstyre behandla søknaden om oppføring av bru over Grotåe og Dalåa i Lundadalen. Saka vart behandla av nasjonalparkstyret den 12.12.2019. I protokollen og vedtaket står det følgjande:

Styret diskuterte saka og la vekt på følgjande:

- *Delar av styret meinte at søknaden kunne godkjennast dersom det vart stilt tydelege vilkår. Ein av grunnen til at dette ikkje kom opp i samband med oppattbygging etter flaumen i 2018, er at Naturskadefondet berre godkjenn at det blir bygd opp same stad. Det er vanskeleg for beitedyr å gå på DNT-sti og solsidestien var den opphævelege stien. Må vurdere tiltaket etter verneforskrifta og vektlegge uttale frå Landbrukskontoret i Skjåk.*
- *Det er ein gamal sti som er brukt før med eldre inngrep. Må finne gode vilkår ved eventuell godkjenning av tiltak. Ein må skilte godt slik at turisttrafikk går på DNT-stien som nyttast i dag, mens landbruksnæringa nyttar ny sti.*
- *Ein skal prøve å ta vare på grunneigarar så langt som råd, utan at det går utover verneverdiane. Vanskeleg å dra eintydig slutning ut frå uttale frå NVE og landbrukskontoret. Gjengroing ein trussel for verneverdiane, difor positivt med beitedyr.*
- *Beitedyr i Lundadalen er viktig men ein må også ta omsyn til NVE sin uttale.*

- Søknaden vart vanskeleg å skjønne etter at nye og motseiande opplysingar kom frå søkjar i etterkant av at møteinnkallinga vart sendt ut.
- I Lundadalen er det ikkje naudsynt med ei beredskapsbru. Det vil vere vanskeleg å kanalisere ferdsel dersom det er to alternativ til stig/bru. Det vil vere interessant å vurdere om det er høve til å utbetre eksisterande sti, og finne ut om denne kan gjerast bra nok for beitedyr.
- Det vil vere interessant å vurdere om det er høve til å utbetre eksisterande sti, og finne ut om denne kan gjerast bra nok for beitedyr.

Jo Trygve Lyngved kom med følgande forslag til ny innstilling i saka:

Breheimen nasjonalparkstyre har i styremøte den 12. desember 2019 utsett behandling av søknaden. Breheimen nasjonalparkstyre ønskjer bl.a. å få belyst følgande:

1. Det skal gjerast ei vurdering av kva for tiltak som skal til for at eksisterande stig skal bli betre med tanke på ferdsel med småfe og storfe. Kostnad skal også vurderast. Befaring skal gjennomførast med søkjar for å få fram kva som er utfordrande langs traseen.
2. Søkjar må revidere sin søknad slik at det framgår tydeleg kva som blir omsøkt.
3. Søkjar må levere skisse og/eller bilete av bru som er tenkt brukt. Mål på bru, brukar, tilkomstveg, plassering og eventuelle andre tiltak skal beskrivast i detalj.
4. Informasjonen i kulepunkt 3 skal danne grunnlag for ei ny uttale frå NVE.
5. Breheimen nasjonalparkstyre skal delta på befaring i løpet av våren/sommaren 2020.

Det vart avstemming mellom å godkjenne søknaden med vilkår og å utsette saka til sommaren i påvente av meir informasjon.

Jo Trygve Lyngved sitt forslag til vedtak vart godkjent med 3 mot 2 stemmer (Jo Trygve Lyngved, Marit Aakre Tennø og Bjarne Eiolf Hole stemde for Lyngved sitt forslag, og Elias Sperstad og Jon Olav Kvamme stemde for at søknaden skulle godkjennast med vilkår).

Vedtak

Breheimen nasjonalparkstyre har i styremøte den 12. desember 2019 utsett behandling av søknaden. Breheimen nasjonalparkstyre ønskjer bl.a. å få belyst følgande:

1. Det skal gjerast ei vurdering av kva for tiltak som skal til for at eksisterande stig skal bli betre med tanke på ferdsel med småfe og storfe. Kostnad skal også vurderast. Befaring skal gjennomførast med søkjar for å få fram kva som er utfordrande langs traseen.
2. Søkjar må revidere sin søknad slik at det framgår tydeleg kva som blir omsøkt.
3. Søkjar må levere skisse og/eller bilete av bru som er tenkt brukt. Mål på bru, brukar, tilkomstveg, plassering og eventuelle andre tiltak skal beskrivast i detalj.

4. Informasjonen i kulepunkt 3 skal danne grunnlag for ei ny uttale frå NVE.
5. Breheimen nasjonalparkstyre skal delta på befaring i løpet av våren/sommaren 2020.

Etter dette har følgende vorte gjort:

- **17.08.2020:** Forvaltar og SNO Breheimen gjennomførte synfaring med søkjar der det vart sett på plassering av bru og tiltak for å utbetre eksisterande sti.
- **13.11.2020:** Forvaltar gjennomførte synfaring med Geirr Vetti i Stibbyggjaren AS med bakgrunn i dei utfordrande punkta langs eksisterande sti som vart sett på under synfaringa med søkjar.
- **14.05.2021:** Revidert søknad om oppføring av bru motteke.
- **31.05.2021:** Oversendte revidert søknad til NVE for ny uttale. Den 24.08.2021 etterspurde NVE fleire opplysningar i samband med den reviderte søknaden. Informasjon om dette vart oversendt til søkjar den 27.08.2021.
- **02.06.2021:** Etterspurt tilleggsopplysningar i samband med revidert søknad. Tilleggsopplysningar motteke 17.11.2021.
- **11.06.2021:** Breheimen nasjonalparkstyre på synfaring i Lundadalen med søkjar/representant for søkjar.
- **01.02.2022:** Ny uttale frå NVE motteke.

Søknaden

Ny revidert søknad frå 2021 er attgjeven nedanfor:

Til orientering:

Lundadalen Heimraster er et privat område som eies hovedsakelig av garder i Lundagrenda. Disse har beiterett i Lundadalen og det er mangel på beite i grenda.

Området strekker seg på baksida fra Heimsetrer-brua til varden på Røysflatan. Derfra og vestover er det Skjåk Almenning sitt eie.

På baksiden fra Heimseter-brua og til oppi Ersbakken er det private skogteiger, noe vi må forholde oss til. Ved eventuelt arbeid med omlegging eller forbedring av stier kreves det tillatelse fra grunneierne. Dette er ikke Nasjonalparkens sin grunn, men privat eiet.

Ny søknad om opprusting av solsidevegen Heimsetra – Grotåe:

Dette er i motsetning til på den andre siden ikke urørt natur siden, det er opparbeidet veg med en 7 tonns gravemaskin helt fram til Grotåe. Det vil derfor ikke føre til nye inngrep i naturen å benytte dette kjøresporet. Mellom Heimsetra og Dalåe trengs det ikke gjøres noe. Over Dalåe har vi kommet til at beste løsningen vil være å anlegge en enkel klopp. Vi vil presisere at dette ikke er noen elv, men en å som det ligger i navnet. Denne åa eller bekken har liten vassføring. Når snøsmeltingen er over må en nok lavt ned med hodet eller

miste grepet når en drikker for å få på seg fossestøv her! Fra Dalåe til Grotåe er det ingen utfordrende partier som trenger utbedring. Bare litt rydding av kratt. Faret i Grotåe har aldri vært opprensket, og renner over sine bredder i snøsmeltingen. Det er derfor nødvendig å anlegge en liten klopp som tar dette vannet. Videre må det ryddes ca. 90 m vei nedover mot der brua har vært før. Den skal plasseres på nøyaktig samme plass, med solide, faste fundamenter. Dette er nedenfor det eroderende partiet lenger oppe. I motsetning til de andre bruene i Lundadalen blir dette en skjermet og gjemt bru, som vil gå i pakt med naturen.

Vi grunneiere mener at det ikke finnes grunnlag for nasjonalforpakters forslag til avslag, fordi dette ikke er en ny veg, og brua har vært der før, kfr. vedlagt foto av brufeste. Slik tar vi også vare på et kulturminne (kfr. §2).

For å sitere forrige nasjonalparkforvalter: Stigen er godt merket i terrenget og her har det gått folk til Fortun helt attende til mellomalderen, og før det.

I forrige søknad (kfr. pkt. 2 i vedtaket) står det: Vi søker herved om å ruste opp eksisterende vei på vestsiden av dalen. Dette gjøres blant annet ved å legge Dalåe i rør, og bygge opp igjen bru over Grotåe.

I saksframlegget til forrige søknad kaller forvalter Dalåe en elv. Dette er en å, med veldig liten vassføring utpå sommeren. For å unngå ytterligere problemer vedr. dette, velger vi i denne nye søknaden å søke om å få anlegge en liten klopp over Dalåe. Ellers er søknaden identisk med den forrige.

Søknaden ovanfor omfatter side 1 av søknaden. Dei nest 6 sidene av søknaden kan lesast i vedlegget. Den fyrste søknaden frå 2019 er attgjeven nedanfor:

Det er mangel på utmarksbeite i Lundagrenden. Beite er det nok av i Lundadalen. Fra Heimsetra til Grotåa er det et stort område med de beste beiten i dalen som ikke blir beitet. Gjengroingen er ikke vanskelig å stadfeste.

Resultatet av å ikke vedlikeholde denne viktige strekningen fikk vi erfare i fjor høst da begge bruene forsvant i flommen, og adkomsten til Lundadalen ble fullstendig brutt. Heldigvis skjedde dette etter at alle dyrene hadde kommet hjem. Altså ikke vanskelig å skjønne at adkomst på vestsiden er helt nødvendig.

Det blir mye lettere, enklere og ikke minst tryggere for mennesker og dyr når man ikke trenger å krysse elven, spesielt ved den Yste brua. Adkomsten ned til brua er så smal at kyr ikke kan passere hverandre. Stigen er anlagt ytterst på kanten av stupet over den brølende, hvitskummende fossen. En av de siste gårdbrukerne som har dyr i Lundadalen har mistet ku utfor kanten og er i tvil om han skal utsette dyra, og ikke minst seg selv, for dette mer. Her er det blitt foretatt sikringstiltak tidligere, men stein og fjell lar seg ikke flytte med bare hender.

Viser til forskrift om verneplan for breheimen § 3. Vernereglar. Jf. pkt 1.2: "Reglane i pkt 1.1 er ikkje til hinder for: b) vedlikehald av eksisterande stiar, trasear av skiløyper, skilt, bruer, vardar og liknande, i samsvar med retningslinjer fastsette i forvaltningsplan, jf. § 5." I tillegg kan forvaltningsstyremakta gi løyve til bygging av bruer og klopper, jf. § 3 pkt 1.3 c).

Vi søker herved om å ruste opp eksisterende veg på vestsiden av dalen. Dette gjøres blant annet ved å legge rør i Dalåa og bygge opp igjen bru over Grotåa slik det var før.

Kan garantere med sikkerhet at det er mange bønder som venter på å få slippe dyra sine trygt på beite i Lundadalen, og gjengroingen vil avta.

Etter at den reviderte søknaden vart motteke var det behov for å få nokre tilleggsopplysningar for å belyse den reviderte søknaden. Nedanfor er spørsmål frå forvaltar og svara frå søkjar attgjeven:

1. Spørsmål: På side 1 i søknaden står det at: «Videre må det ryddes ca. 90 m vei nedover mot der brua har vært før». Er det her snakk om rydding av vegetasjon eller er det snakk om å lage en vei i terrenget? Vil at du beskriver omfanget av dette. Bredde, hva slags maskineri som eventuelt skal benyttes osv.

Svar frå søkjar:

Angående rydding for å få til en sti er det bare nødvendig å fjerne litt vegetasjon for å få til en framkommelig sti, beregnet på dyr. Der vi kommer lett fram, blir vegetasjonen spart. Spora etter gummibeltene på gravemaskinen (ca. 2 m bredde) vil ikke bli synlige, og det vil bli dyra som former og trekker opp stien.

2. Spørsmål: Vi må ha en mer detaljert beskrivelse av omfanget av den motoriserte ferdseilen som blir i tilknytning til et eventuelt tiltak som dette. Hvordan og når på året skal materialer til brua transporteres inn? Hvordan skal betongen til brua transporteres inn? Osv... Vil at du beskriver noe rundt dette.

Svar frå søkjar:

Vi anser høsten som den beste tida for transporten til brua. Vi kan ikke benytte oss av statens penger. Derfor planlegger vi å blande betongen på stedet. Det er store forekomster av sand til støpning i området. Det vil bli benyttet en hydraulisk blandemaskin, drevet av gravemaskin. Gravemaskinen er en 5-tonner med gummibelte, 2 m bred. Sist det var gravemaskin her ble det benyttet en 7,5-tonner med stålbelt. Siden det før har vært en større gravemaskin her blir det ikke spor etter en smalere med gummibelte. Snøskuter kan det bli aktuelt å benytte.

3. Spørsmål: Kan du beskrive omfanget av potensialet for ekstra beitedyr i Lundadalen med bakgrunn i brua? Hvor mange gardsbruk og beitedyr er det snakk i forbindelse med de som er medlemmer i Lundadalen Heimraster?

Svar frå søkjar:

Forpakter ønsker en beskrivelse av potensialet av omfanget for ekstra beitedyr i Lundadalen. Det spørsmålet dreier denne søknaden seg om. Det er derfor vi søker om dette, og det går tydelig fram av søknaden. Lundadalen Heimraster består av 27 eiere. Det er litt vanskelig å bedømme hvor mange flere dyr som vil komme på beite ved bruk av den nye brua. Det er tre melkeprodusenter som har s ter i Lundadalen. Disse tre har flere kyr enn det noen gang har v ert i Lundadalen f r. Dessuten er det noen som driver med sau. Men en ting er sikkert. Med forpakers forslag blir det snart ingen igjen. I dag er det kun to bruk som har storfe i Lundadalen. En av dem vurderer å avslutte beitingen p a alt for dårlig og farefull adkomst for mennesker og dyr. Da blir det igjen ett bruk. Det siste bruket har ingen beite- eller s terrett i Lundadalen, men nytter beiteretten til et småbruk i Lundagrenda.

Det er flere unge bønder i 30-årene som har investert i moderne driftsbygninger. Disse ønsker å beholde sine rettigheter i Lundadalen. Slik det er i dag så leies det beiter p a disse bruka for at dyr skal få nok mat.

Vi håper med dette at Nasjonalparkstyret skjønner at det må til bedre adkomst, og at disse rettighetene er en stor gevinst for hver enkelt bonde og samfunnet forøvrig.

4. Spørsmål: Er det behov for oppsetting av nye gjerder i denne sammenhengen?

Svar frå søkjar:

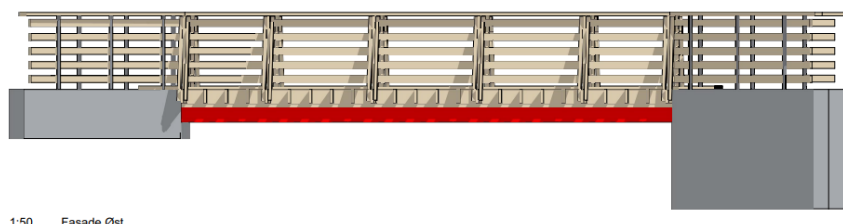
Noen få meter gjerde ved brua.

5. Spørsmål: Er det behov for tilkjøring eller uttak av masse til dette tiltaket?

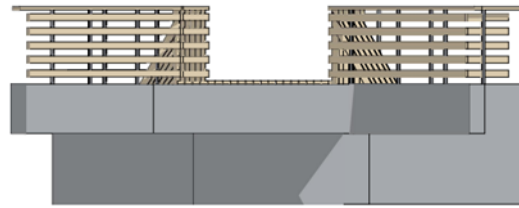
Svar frå søkjar:

For betongblandingen ja. Uttak av litt sand.

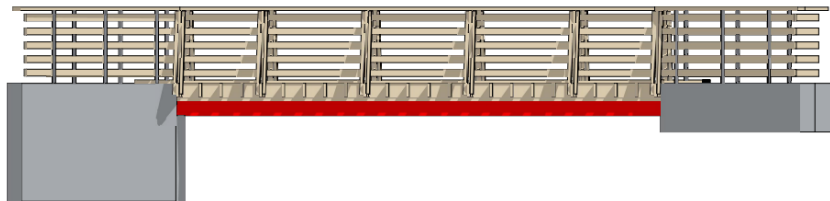
Det er motteke eit kostnadsoverslag over bygging av brua over Grotåe. Kostnaden er berekna til 693 861,- inkl. mva. Det er ikkje opplyst om bru/klopp over Dal e er inkludert i denne summen. Nedanfor er eit utval av teikningane som følgjer søknaden. Komplett oversikt ligg i vedlegget til saka.

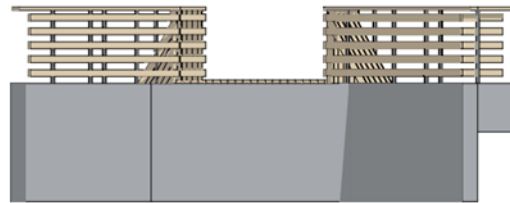
1:50 Fasade  st

1:50 Fasade Sør

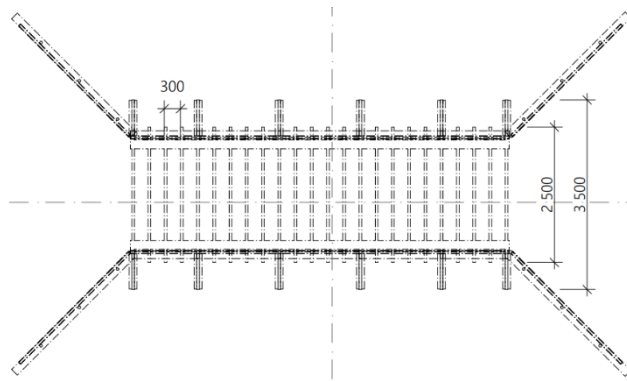

1:50 Fasade Vest

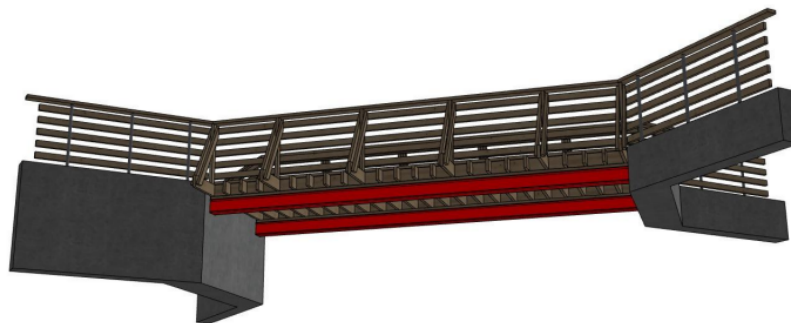
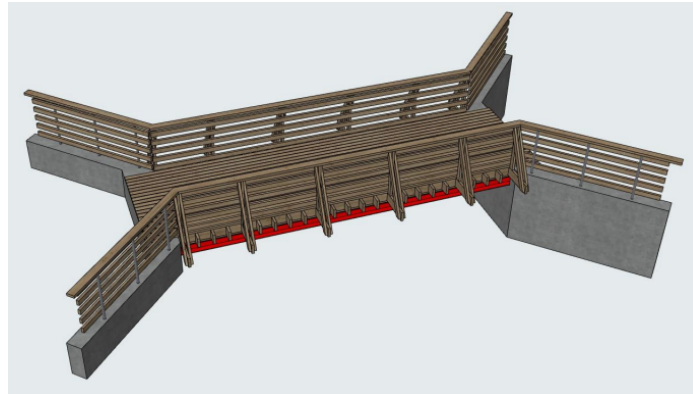

1:50 Fasade Nord

Fasade bru over Grotåe.

Planteikning bru Grotåe.

3D bru Grotåe.

- 1) Kjøp over Dalåe
- 2) Kjøp for overløp av faret i Grotåe

Kjøp over Dalåe og overløp Grotåe.

Kart Grotåe.

Heimelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 1. februar 2011 delegert forvaltningsmynde for Breheimen nasjonalpark til Breheimen nasjonalparkstyre. Dette er gjort med medhald i naturmangfaldlova § 62.

Verneformål – verneforskrift

Føremålet med Breheimen nasjonalpark er å ta vare på eit stort, samanhengande og villmarksprega naturområde som inneheld særeigne, representative økosystem og landskap utan tyngre inngrep. Vidare er føremålet med nasjonalparken m.a. å ta vare på eit høg fjellsøkosystem med eit eigenarta og variert biologisk mangfald, ta vare på leveområde til villreinstammen i Reinheimen-Breheimen villreinområde, vegetasjon og landskap, og å ta vare på kulturminne. Ålmenta skal ha høve til uforstyrra oppleving av naturen gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging.

Etter verneforskrift for Breheimen nasjonalpark er all bygging og oppføring av installasjonar forbode i nasjonalparken (jf. § 3 pkt. 1.1), med unntak gjeve i § 3 pkt. 1.3.

Forvaltningsmyndigheita kan gje løyve til bl.a.:

- bygging av bruer og legging av klopper (§ 3 pkt. 1,3 bokstav c i verneforskrift for Breheimen nasjonalpark).

Forvaltningsplan

I forvaltningsplanen for verneområda i Breheimen står det blant anna at hovudregelen ved flytting, ombygging eller oppsetting av nye bruer og klopper er det krav om løyve etter søknad, medan eksisterande bruer kan haldast ved like utan å søkje om løyve. Oppattbygging (t.d. etter naturskade) krev løyve.

I forvaltningsplanen står det også at etter søknad til forvaltingsmyndigheita kan det vere aktuelt å gje løyve til oppsetjing av nye bruer i beitesamanheng i nasjonalparken og særleg i landskapsvernområda. Det vil bli lagt vekt på om det har vore bru ein stad før, t.d. gamle brukar eller steinmurar for feste av bruene. Ved handsaming av slike søknader kan det setjast vilkår slik det er nemnt i kap. 3.2.1.

I kapittel 3.2.1. står det bl.a.:

Løyve til oppsetting av nye bruer og klopper kan bli gjeve etter søknad når det ligg føre eit dokumentert behov som ikkje på rimeleg måte kan bli dekt av andre eksisterande anlegg, og når tiltaket ikkje kjem i strid med verneføremålet. Det blir lagt vekt på om brua er til nytte for stig- og skiløypenettet eller om den kan føre til ferdsel på stader der det ikkje er ønskeleg. Opphavleg storleik og utforming på bruer og klopper skal til vanleg vere som før og det må skal nyttast naturvenlege materialar. Elles gjeld dei generelle retningslinene som er gjevne innleiingsvis i kap. 3.2 i forvaltningsplanen. Ved handsaming av søknader kan det bli sett vilkår om plassering, storleik, utforming, farge, opprydding, eigar og ansvarleg for vedlikehald osv. Det må også føreligge godkjenning frå grunneigar.

Naturmangfaldlova

Omsynet til verneverdiane i området blir vurdert særleg i forhold til landskap, dyreliv og friluftsliv, jf. verneforskrifta § 2 og naturmangfaldlova §§ 1(Føremål), 4 og 5 (forvaltingsmål for naturtypar, økosystem og artar), samt § 7 (prinsipp for å ta offentleg avgjerd), jf. § § 8-12 (kunnskapsgrunnlaget og miljørettslege prinsipp).

Vurdering

Ut frå den fyrste søknaden (2019) og den reviderte søknaden (2021) er det ønskje om å byggje ny bru over Grotåe og mindre bru/klopp over Dalåe og flaumløp i Grotåe. Bakgrunnen for dette er at beitebrukarar i Lundadalen meiner at eksisterande stig på austsida av Skjølø er ei utfordring når beitedyr skal innover Lundadalen. I søknaden er det poengtert at strekninga mellom dei to bruene er utfordrande med tanke på at det er bratt ned i ei strid elv og at det på nokre plassar er smalt og steinete. Det er i fyrste søknaden halde fram at det er areal med beiteverdiar mellom Dalåe og Grotåe som vil bli tilgjengeleg dersom det kan byggjast to nye bruer her. Beitebrukarane har også fått ei uttale frå landbrukskontoret i Lom og Skjåk som stadfestar dette (sjå vedlagt uttale).

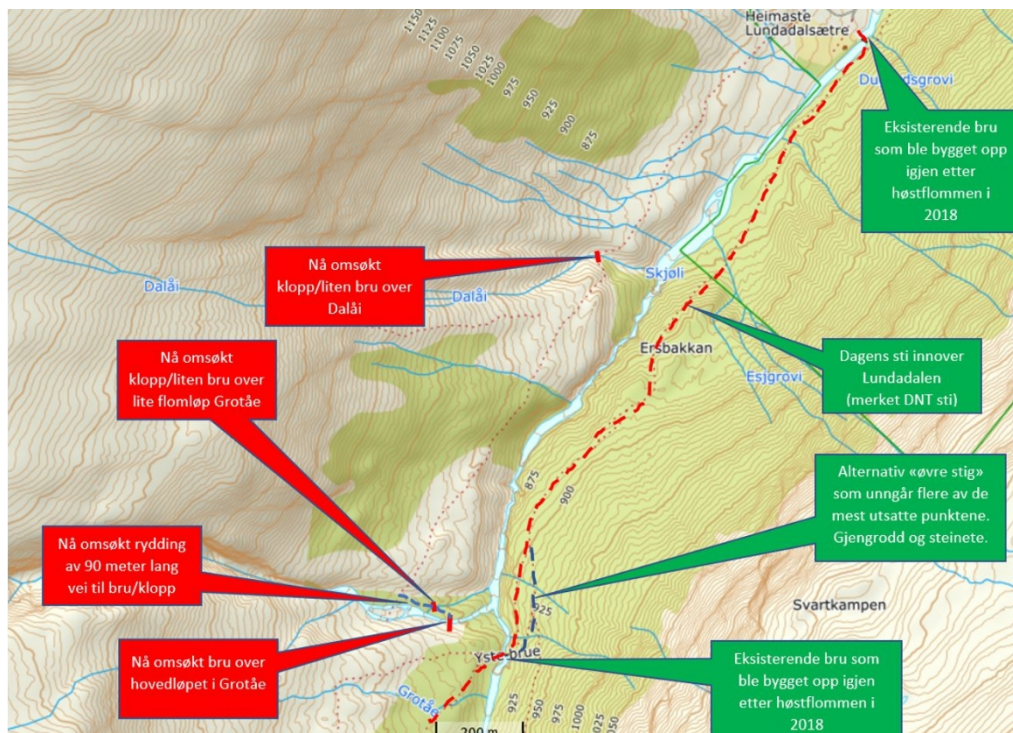
Den eksisterande stigen søraust for Skjøli fungerer som hovudstig (DNT-stig) inn i Lundadalen for både folk og beitedyr. Her vart baa bruene tekne av flaumen hausten 2018, men beitbrukarane sjølve (Skjåk sanke- og beitelag) bygde opp att baa bruene våren 2019. Ny type bru og endra vinkling har gjort at det skal vere plass til noko meir vatn under bruene enn på dei gamle. Det er også gjort tiltak for å gjera det betre for beitedyra å komme inn på bruene med bl.a. ledegjerder, planering av bakke ned mot bru osv.

Bilete viser plassen der ny bru over Grotåe er tenkt plassert.

Ei av dei nye bruene som vart bygd opp at i 2019 etter haustflaumen i 2018.

Kart overfor viser eksisterende trase og bruene/kloppene som det er søkt om.

Nedanfor er det gjort eit forsøk på å svare på punkt 1 (moglegheit for utbetring av eksisterande stig) og punkt 4 (ny uttale frå NVE) i nasjonalparkstyrets bestilling frå styremøtet den 12.12.2019.

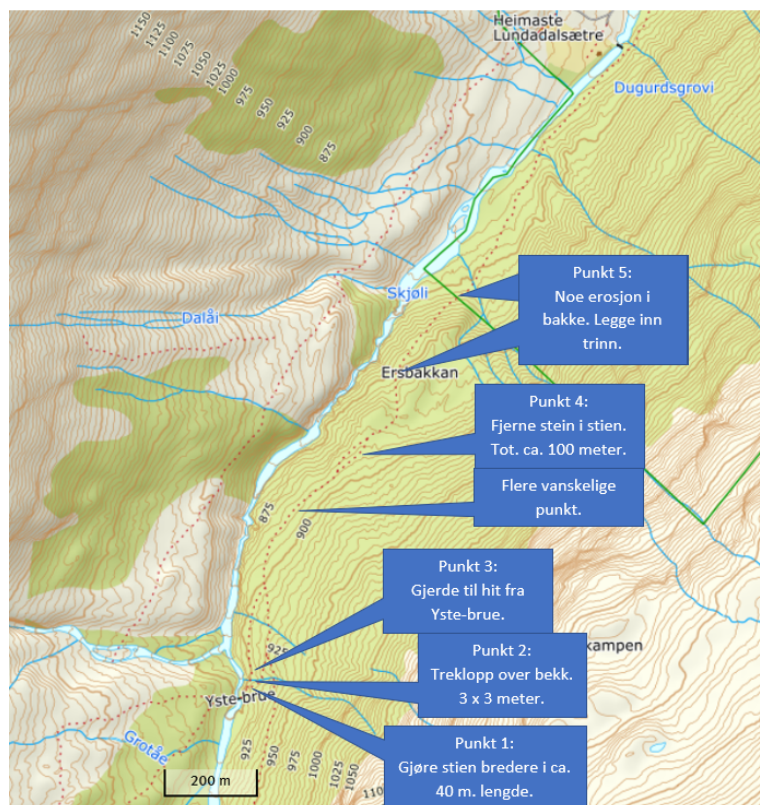
Moglegheit for utbetring av eksisterande stig

Den 17.08.2020 vart det gjennomført ei synfaring i Lundadalen. Formålet med synfaringa var å sjå på plassering av bru over Grotåe og sjå på dei punkta langs eksisterande stig som er utfordrande for beitenæringa i dalen. Nasjonalparkforvaltar, Statens naturoppsyn Breheimen og to frå beitenæringa/søkjar deltok. Det vart sett på plassering av bru og moment rundt dette er gjort greie for i søknaden. Langs eksisterande stig vart det sett på dei utfordringane som beitenæringa opplever. Det vart også diskutert kva som kan gjerast på desse punkta for at ferdsel med beitedyr kunne bli noko betre enn det det er i dag. Sjå vedlegg nr. 4 for bilete og føreslegne tiltak på dei enkelte punkta.

Med bakgrunn i diskusjonen rundt desse punkta vart det gjennomført ei synfaring med Geirr Vetti i Stibbyggjaren AS den 13.11.2021. Stibbyggjaren AS har mykje kompetanse på tilrettelegging av stigar for både folk og dyr, stort sett med bruk av berre handmakt. Eit godt eksempel dette er alle dei tiltaka som er gjort i Mørkridsdalen landskapsvernområde i Luster kommune. Her er tiltaka gjort for å leggje til rette for enklare tilkomst og auka bruk av beitedyr i denne dalen. Stibbyggjaren AS sitt kostnadsoverslag er på 320 000,- inkludert mva for dei tiltaka som er skissert i vedlegg nr. 4. I denne summen er det ikkje teke med kostnaden for ei enkel treklopp ved punkt 2 og eventuell bruk av helikopter nokre timar.

Den 11.06.2021 deltok Breheimen nasjonalparkstyre på synfaring i Lundadalen med søkjar/representant for søkjar. På synfaringa vart det sett på området for plassering av bru og veg ned til bru. På returen vart det og sett på dei punkta langs eksisterande stige som er utfordrande for beitenæringa.

I den reviderte søknaden har også søkjar teke for seg dei enkelte punkta på den eksisterande stigen og kva tiltak som bør gjerast, samt eit kostnadsoverslag. Kostnadsoverslaget er på 2,5 mill. Det er ikkje kjent om denne summen er inkludert mva eller ikkje. I den reviderte søknaden påpeikar søkjar grunneigarretten og uttrykkjer at det ikkje er ønskje om denne type tiltak langs den eksisterande stige på sin grunn. Det einaste alternativet er bru over Grotåe slik som det er søkt om.

Oversikt over dei utfordrande punkta langs den eksisterande stigen. Nummereringa viser til bilete og kort beskriving i vedlegget.

NVE sin uttale med bakgrunn i den reviderte søknaden

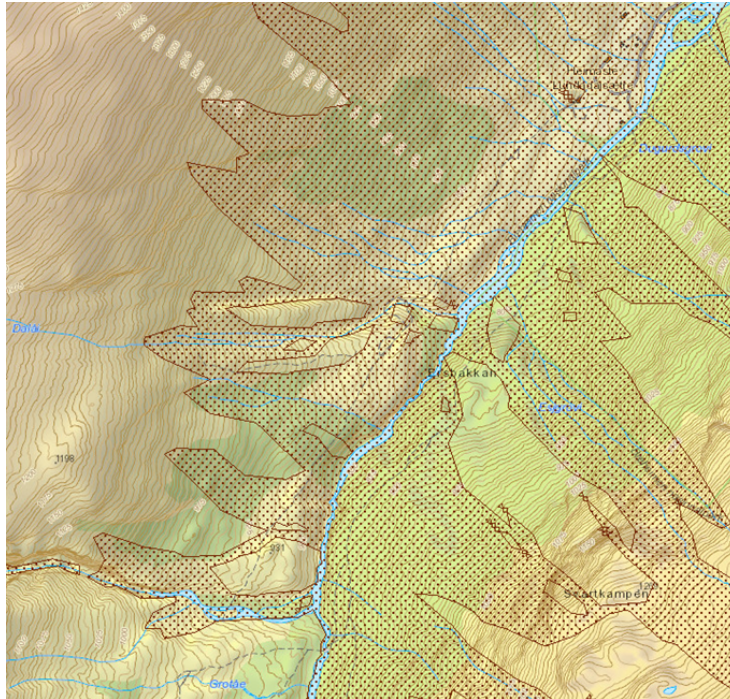
I verneområda er det verneforskrifta som legg føringar for arealbruk og eventuelle tiltak. Men NVE kan komme med faglege råd i saker som naturleg høyrer inn under vassdrags- og skredrelaterte forhold. Både den fyrste søknaden og den reviderte søknaden vart sendt til NVE for uttale. Uttala i sin heilheit ligg i vedlegg nr. 1. Nedanfor er det eit utklypp av dei

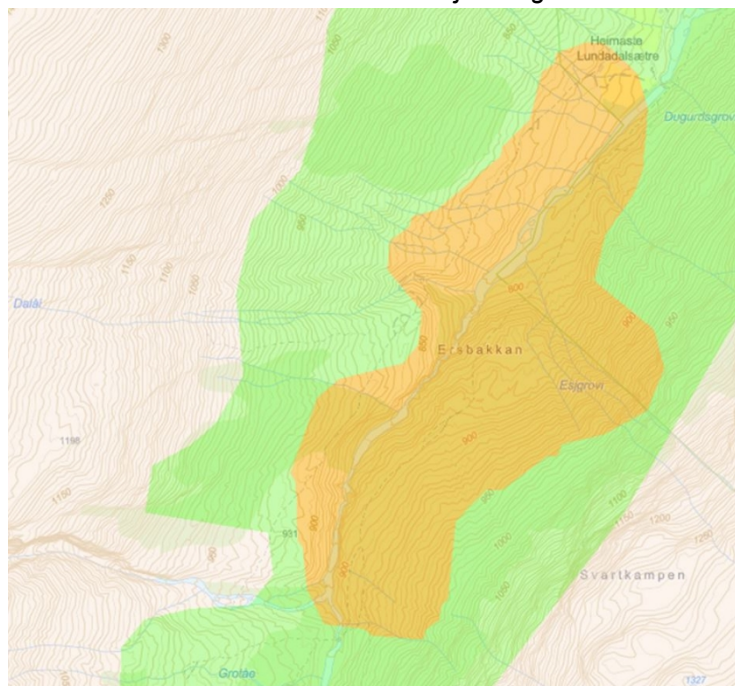
viktigaste momenta frå NVE sin uttale. På side 6 i NVE sin uttale ligg det ei generell rettleiing om tiltakshavar sine plikter ved tiltak i vassdrag.

- *Vassdragene som det søkes om tiltak i, er sidevassdrag til Skjøle. Ut fra illustrasjoner/bilder er det trolig at massetransporten i deler av vassdraget er betydelig.*
- *Området er dekt av aktsomhetsområder for jord- og flomskred (se figur under), og potensialet for erosjon og skredmasser ut i Skjøle er dermed stort, dersom man setter i gang tiltak som ikke er dimensjonert og utformet vassdragsteknisk tilfredsstillende. Ut fra erfaringene etter flommen i oktober 2018, bør man prøve å unngå tiltak som kan øke sjansene for økt massetilførsel til Skjøle. Området har ifølge NGU sine løsmassekart breen/bresjøavsetninger og annet morenemateriale som er lett eroderbare (se figur under).*
- *Vassdragene, terrenget og naturlige prosesser gjør at det i utgangspunktet er utfordrende å etablere gode kryssingsløsninger som vil stå imot naturkreftene og som ikke gir relativt store inngrep. Terrenget virker også litt vanskelig med tanke på å få etablert en slik kryssing som vil kunne fungere vassdragsteknisk. NVE har ingen formening om dimensjoneringen som er planlagt er tilstrekkelig. Men det kan virke som om både vannføring og massetransport vil gi betydelig belastning på konstruksjonene.*
- *Søker har oppgitt at fundamentene skal også plasseres over nivå for 1000-årsflom. Grunnlaget for denne vurderingen kommer ikke fram av planene.*
- *Fjerning av løsmasser og inngrep langs elvebredden kan endre erosjonen i elveløpet i flomsituasjoner.*
- *Med forankring i fjell vil brufundamentene være godt forankret, men endring i erosjon rundt fundamentene må hensyntas. Vi vet det er stor massetransport og potensiale for store erosjonskrefter. Vi kan ikke se at dette er vurdert.*
- *Det kommer heller ikke frem i søknaden hvordan de to mindre bruene over Dalåe og Grotåe skal bygges og plasseres i terrenget. Det er viktig at disse ikke fører til opphopning av masser ved eventuell flom, eller fører til økt erosjon i området. Om bruene ikke skal fundamenteres i fjell kan disse også bli skylt med flom og føre til oppstuvning av masser og uheldige situasjoner i vassdraget. Selv om de mindre bruene bygges over områder med for det meste lavere vannføring, kan det ved flomsituasjoner skape problemer nedstrøms.*
- *Selv om planen med å legge elven i rør er endret til fundamenter og bunn bru over 1000- årsflom nivå for den store brua (oppgitt av søker uten dokumentasjon), vil NVE fraråde tiltaket ut fra både vassdragstekniske forhold, skredfaglige forhold og ut ifra hensynet til vassdragsverdier.*
- *Erosjonskrefter er etter det vi kan se, ikke vurdert.*
- *Det mangler byggeteknisk beskrivelse av de to mindre bruene, og NVE kan derfor ikke vurdere disse.*
- *Det er viktig at bruene ikke endrer vannstrengen, erosjonen og massetransporten i området, og at de ikke vil utgjøre en fare i vassdraget ved flom.*

- *Det er store faglige usikkerheter knyttet til den vassdragstekniske utformingen, og NVE mener derfor at det er naturlig å se mulige konsekvenser av tiltaket mot løsninger for kryssning som finnes i dag.*

Kart viser aktsomhetsområde for jord- og flaumskred.

Lausmassekart (gul – breelvavsetninger, grønt – tykk morene).

Nasjonalparkforvaltar meiner at det er tilstrekkeleg kunnskap om området. Med bakgrunn i databasar (Naturbasen og Artsdatabanken), forvaltningsplanen for Breheimen, ulike naturfaglege rapportar og generell kunnskap om området, er det god oversikt over kva som kan påverke natur og miljø negativt.

I Breheimen nasjonalpark vil naturmiljø og dyre- og planteliv kunne bli påverka negativt gjennom menneskeleg ferdsel. I deler av året kan ferdsel i og utanfor stiger/løyper føre til uheldige forstyrningar for eksempelvis sårbare rovfuglar eller våtmarksfugl. I dette området ligg det hekkplassar som krev ekstra omtanke, og forstyrring vil vere ekstra uheldig i perioden for ruging og når artene har små ungar. I sårbarheitsvurdering frå 2018 er det skreve at lokaliteten er robuste pr. nå, men vurderinga peikar også på at det er viktig å unngå nye anlegg/merking av nye stigar, eller tilrettelegging for økt ferdsel innover i dette tronge dalføret. Forvaltar meiner at bygging av nye bruer her vil kunne endre ferdselsmønsteret ved at fleire vil nytte den nye brua og det blir ferdsel på både sidene av Skjøli. Dette kan på sikt vere uheldig med tanke på auka ferdsel ved hekkelokalitetane tidleg i barmarkspeioda.

I revidert søknad ligg planlagd kryssingspunkt over Grotåe nedstrøms, men tett inntil eit område som er registrert som naturtype fossesprøytsone i Naturdatabasen. Desse lokalitetane er registrert som lokalt viktig (verdi C). Generelt sett er det spesielt mosar, lav og enkelte karplanter som er knytt til denne naturtypen. Fleire kan vera sjeldne (raudlista) og er følsame for uttørking. Naturtypen er i fyrste rekkje påverka av vassdragsregulering som bl.a. endra vassføring / fuktigheit og dynamikk i sprutpåverknad.

Slik søknaden ligg i dag ber det preg av at omfanget av tiltaket ikkje er godt nok synleggjort og dokumentert. I søknaden er det beskrive at det skal nyttast ei gravemaskin på 5 tonn og at det kan bli aktuelt å nytte snøskuter. Utanom dette er det ikkje synleggjort korleis all materialtransporten skal gå føre seg mellom setra og Grotåe. Det blir i søknaden vist til at gravemaskina skal nytte ein gamal veg mellom heimaste Lundadalsætre og Grotåe. Denne vegen vart bygd ulovleg på 70-tallet. Vegen ligg innanfor nasjonalparken og er ikkje i bruk. Vegen og skjeringane er i ferd med å gro til etter mange år utan stor påverknad. Motorisert ferdsel her er ikkje tilrådeleg fordi det meste av vegen ligg på breelvavsetningar som eroderer lett med eit tynt vegetasjonsdekke på toppen. Nedanfor er det tre bilete av vegen.

Det er også beskrive i tilleggsopplysningane at det skal transporterast inn ein hydraulisk blandemaskin for produksjonen av betongen som skal nyttast i fundamenta til brua. Det er også beskrive at det er store førekomstar av sand til støyping i området som skal nyttast til produksjon av betong. Det er heller ikkje gjort greie for omfang og kvar uttaket skal skje.

Dei 3 bileta ovanfor viser korleis vegen ser ut mellom heimaste Lundadalsætre og Grotåe.

I den reviderte søknaden er det også beskrive at det må ryddast ein ca. 90 meter lang veg nedover til brua som er planlagt over Grotåe. På synfaringa med nasjonalparkstyret den 11.06.2021 var det noko usikkerheit om akkurat kvar denne vegen skulle gå fordi kartet som

er vedlagt søknaden har ein målestokk som gjer at det heile blir for grovt. Saman med representantane for søkjar vart det konkludert med at denne vegen måtte gå nedover langs elvekanten frå der vegtraseen kjem ned og vidare nedover langs elva, over lite flaumløp og vidare til brua over Grotåe. På kartet som er vedlagt søknaden er også sjølve brua teikna inn feil samanlikna med den plasseringa som søkjar viste på synfaringa den 17.08.2020. Denne plassen ligg 50-60 meter lenger nedover langs elva.

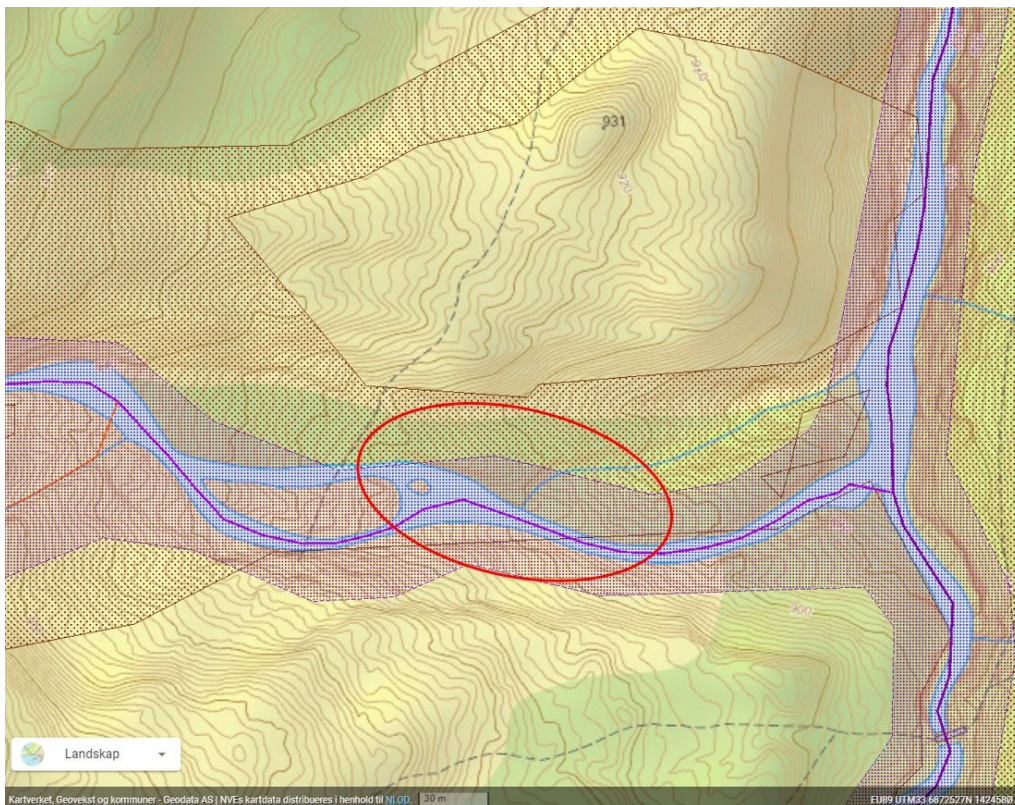
Forvaltar har ikkje dokumentasjon i form av bilete av den øvste delen av området der denne 90 meter lange vegen skal ryddast. Men bileta nedanfor viser noko av området mellom flaumløpet og hovudelva Grotåe. I tilleggssopplysningane opplyser søkjar at langs denne 90 meter lange vegen er det berre nødvendig å fjerne litt vegetasjon for at beitedyra skal kome fram. Ut frå bileta nedanfor er arealet mellom flaumløpet og hovudelva nokså steinete og «uryddig». Området har gjennom tida vore utsett for flaumar som har påverka landskapet. Med bakgrunn i dei problema som er beskrive for framkommelegheita for beitedyr langs den eksisterande stigen, er det usikkert om det er berre vegetasjon som må ryddast for at beitedyr skal kome fram her også. NGI sine kart viser at heile dette området er utsett for jord- og flaumskred.

Bilete ovanfor viser område mellom flaumløpet og hovudelva i Grotåe.

Bilete ovanfor viser område mellom flaumløpet og hovudelva i Grotåe.

NGI sine kart viser at heile dette området er utsett for jord- og flaumskred og at det er eit aktsomheitsområde for flaum.

I samband med at forvaltninga etterspurde ein del tilleggsopplysningar til den reviderte søknaden, vart det også etterspurt ei utgreiing av potensialet for ekstra beitedyr i Lundadalen

ved at brua over Grotåe vart oppført. Dette er også noko som landbrukskontoret i Lom og Skjåk har beskrive i tillegg til risikoen i sin uttale datert 09.07.2019. I følgje søkjar er det pr. i dag to bruk som har storfe i Lundadalen og den eine av desse vurderer å slutte med beiting på grunn av farefull åtkomst for menneskjer og dyr. I tillegg er det to bruk som har sau i området. Søkjar beskriv også at det er vanskeleg å bedømme kor mange fleire beitedyr som vil komme på beite i Lundadalen ved bruk av brua det nå er søkt om, men at det er potensiale for fleire som vil nytte Lundadalen til beite.

I følgje nasjonalparkstyrets vedtekter skal styret forvalte verneområda i samsvar med internasjonale forpliktingar, naturmangfaldlova og verneforskriftene for det enkelte verneområde. Styret har eit felles ansvar for ein heilskapleg forvaltning av verneområda der ivaretaking av verneverdiane og verneformålet er hovudoppgåva. Føremålet med å opprette Breheimen nasjonalpark var å ta vare på eit stort og villmarksprega naturområde som inneheld særeigne økosystem og landskap utan mange tunge inngrep i eit langsiktig tidsperspektiv. Det overordna målet med forvaltninga av Breheimen nasjonalpark er å sikre verneføremålet og verneverdiane mot uønskte inngrep og aktivitetar. I verneforskrifta for Breheimen nasjonalpark står det at løyve til oppsetting av nye bruer og klopper *kan* bli gjeve etter søknad når det ligg føre eit dokumentert behov som ikkje på rimeleg måte kan dekkast av andre eksisterande anlegg, og når tiltaket ikkje kjem i strid med verneføremålet. Det blir presisert at denne bestemminga i verneforskrifta er ein *kan*-bestemming, og det er ikkje nokon automatikk i at det blir gjeven løyve etter denne paragrafen.

I denne saka meiner nasjonalparkforvaltar at det er mange usikkerheitsmoment knytt opp til gjennomføring av tiltaket som er søkt om. Omfanget av motorferdsel transport er ikkje vurdert godt nok, det er lagt opp til uttak av sand for produksjon av betong inne i nasjonalparken og det skal ryddast ein 90 meter lang veg i/ved elveløpet. Berre desse tre momenta gjer at ein ikkje ser for seg kva dette kan ende opp i av inngrep til slutt. I tillegg kjem NVE sin vurdering som peikar på fleire svakheiter ved heile opplegget der dei bl.a. til slutt skriv at det er «*store faglige usikkerheter knyttet til den vassdragstekniske utformingen*». Etablering av bru her vil i følgje NVE bety betydelege inngrep dersom desse skal bli dimensjonert for å motstå framtidige flaumar.

I samband med ei behovsvurdering meiner nasjonalparkforvaltar framleis at eksisterande stig kan nyttast for beitedyr som skal innover Lundadalen på sumararbeite i framtida også. Eksisterande stig blir i dag brukt av både storfe og småfe som skal innover Lundadalen på beite, og stigen har fungert slik i mange tiår attende i tid. Nasjonalparkforvaltar har forståing for delar av søkjar sine argument og ser at det er fleire punkt langs stigen som kan opplevast som utsette for beitedyr slik stigen er i dag. Derfor har forvaltninga vore på tilbodssida for å sjå på mogleghetene om det kan gjerast tiltak her som er med på å gjere den eksisterande stigen betre på dei punkta som beitenæringa peikar på. Dette er i den reviderte søknaden avvist av søkjar. Nasjonalparkforvaltar tykkjer det er synd at det gjennom dialog ikkje er råd å kome fram til gode løysningar som bae partar kan einast om i denne saka. Det er ønskjeleg at verneområda i Breheimen skal bli nytta som ein ressurs i landbruket innanfor rammene av

verneformålet. Beiting og landbruk er ikkje nemnt som ein del av verneformålet i Breheimen nasjonalpark, men beiting er tillate og skal kunne gå føre seg som tidlegare.

Etter ei samla vurdering av momenta ovanfor der det er gjort avveging av behovet for nye bruer, påverkingane på naturen i området og sårbarheit knyta til endra ferdsel, tilrår nasjonalparkforvaltar at *føre-var-prinsippet* blir lagt til grunn i saka, og at tiltak som er søkt om blir avsege med heimel i § 3 pkt. 1.1 i verneforskrifta for Breheimen nasjonalpark (§ 9). Slik dette tiltaket blir presentert er det ikkje i tråd med det som forvaltningsmyndigheita kan godkjenne innanfor grensene til ein nasjonalpark. I ein nasjonalpark er det større naturområde som inneheld særeigne eller representative økosystem / landskap og som er utan tyngre naturinngrep. I nasjonalparkar skal det ikkje skje varig påverknad av naturmiljø, med mindre dette er ein forutsetning for å ivareta verneformålet. I dette tilfellet er det for stor grad av usikkerheit om kva inngrep tiltaket endar opp med til slutt. Tiltaket er vurdert til å kunne påverke verneverdiane og verneformålet på ein negativ måte. Med bakgrunn i dette vil ikkje dei andre miljørettslege prinsippa i naturmangfaldlova bli vurdert i saka.